

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Deák Ferenc-utca 2. (Főreáliskolával szemben.) Telefon 13-33. A „Szege” megjelenik hétfő kivételével minden nap. Egyes szám ára 2000 korona. Előfizetési árak: Egy hónapra helyben 4000, Budapesten és vidéken 4500 kor.

SZEGED

Hirdetési árak: Félhasábon 1 mm. 500, 1 hasábon 1000 másfél hasábon 1500. Szövegek között 25 százalékkal drágább. Apróhirdetés tíz szög 6000 kor. Szövegek közlemények soronként 7000, családi értesítés soronként 10000 kor

V. évfolyam.

Szege, 1924 november 26, SZERDA.

272-ik szám.

A tanyai vasut.

Szege város határa egy rengetegül nagy V betűhöz hasonlít, melynek szárai egyenként negyven kilométer hosszúak. Ahol a V betű szárai egymással találkoznak, ott fekszik a város, ahonnan a civilizációnak, kulturának és a gazdasági élet megnyilvánulásainak ki kell sugározni a szántóföldek, szőlők és az akácok árnyékában meghúzódó bogárhátú tanyák közé. De negyven kilométer nagy távolság, különösen rossz utakon, rázós szekereken, őszi esőzések, vagy téli fagy idején. Ilyenkor a legtávolabb eső tanyák nagyobb messzeségben vannak Szegetől, mint Budapest és a tanyai magyar csak akkor vesz kénytelen-kelletlen tudomást illetőségi helyéről, ha adót kell fizetni, vagy idezőt kap valamelyik emeletes kőházban székülő ismeretlen nagyhatalmasságtól.

A határnak a két része közül az Alsótanya a népesebb, gazdagabb, egyuttal azonban elmaradottabb is. A Felsőtanyát keresztülszeli a vasut, melynek robogó vonatjai a városi életnek mozgó megnyilatkozásait jelentik. Alsótanya felé nincs vasuti összeköttetés. Alsótanya felé csak tervek vannak, amelyek majd egy negyed század óta szaporodnak, halmozódnak és porosodnak a város levéltárában. Annyi tervvel, amennyit az alsótanyai vasutára készítettek, már egész vármegyét bőségesen be lehetett volna hálózni, mi azonban még mindig nem jutottunk túl a tervezetések stádiumán. Terveztek már kisvasutakat, tervezték nagyvasutakat, tervezték vasutakat jobbra és balra, tervezték gőzmozdonyt és tervezték villamost. Mint oly sok esetben tapasztalni lehet, a sok terv megölte egymást. A jobb a jónak lett az ellensége és a tömérdek tervezetés mellett nem jött létre a vasut.

Egy véletlen incidensnek kellett jönni, hogy a tanyai vasutnak régóta pihenő ügye megint napirendre kerüljön. Amennyire meg lehet itélni, igen kedvező áron husz kilométer keskenyágányú vasuthoz való szint és felszerelést kínálnak a városnak megvételre és a polgármester nem akarja a vásárlási alkalmat elszalasztani. Igaz, hogy ez csak egyharmadrésze annak az anyagnak, amely az egész vasuthoz szükséges, de a polgármester bizonyára úgy gondolkodik, hogy csak a kezdet legyen meg, a többi már jön magától utána. Ha kényszerhelyzetbe kerülnek a szabályrendeletek szerint alakított és szakértőkből összeállított bizottságok, akkor bizonyára nem fogják már a kérdést agyonvitatkozni, hanem eljön az igazi cselekvésnek és építésnek az ideje.

Kétségtelen, hogy ennek már a legfőbb ideje elérkezett. Mióta ugyanis a horgosi vonal is elveszett Magyarország számára, megszűnt az Alsótanya szegélyének is az összeköttetése a várossal. Ma már igazán meg kell építeni a vasutakat, ha azt akarjuk, hogy ez a sűrűn lakott népes vidék igazán bekapcsolódjék a város életébe és ha fejlődési lehetőséget akarunk biztosítani az Alsóközponthoz körül tervezett leányközségnek, melynek házhelyeit az idén nyáron cövekelte ki a város az építkezni akaró tanyai nemzet számára. Meg kell építeni a tanyai vasutakat, ha komolyan gondolkodni akarunk a mindenfelől körülnyírbált város ellátásáról és ha az életnek új csatornáit akarjuk bevezetni szomorúan tengődő szervezetébe. Ezért tulajdonítunk rendkívüli fontosságot éppen most a tanyai vasut ügyének, amely egy közbenső határozat meghozatala, illetve a felajánlott vasuti anyag megvétele végett kerül a szerdai közgyűlés elé.

Az előzetes tárgyalások azonban a város jövő fejlődésének egy másik fontos kérdését is elszínt vetették. A helyettes polgármester, akit legjobb akarat mellett sem lehet gazdasági kérdésekben a rohamos haladni akarásnak és radikálisnak a vádjával illelni, véget akar vetni

az idejét mult, gazdaságilag elavult és a közönségre nézve káros legelőgazdálkodásnak, amely magukra a gazdáknak is csak látszólag jelentett hasznot, mert azt a hitet kellett bennük, hogy a legelítés jó és célszerű, hiszen alig kell érte fizetni valamit. A valóságban a kiszáradt, kiszikkadt legelőknél megromlott a jószág és ugyanakkor a város esetét egy olyan jövedelmi forrástól, amelyet a legelők feltörése és bérbeadása révén bőségesen lehetett volna közcélokra hasznosítani. Kézenfekvő, hogy részben, vagy egészben ezek a feleslegessé vált legelők szolgáltatassák a fedezetet a vasutra és talán még más létesítményekre is. Hogy helyes ez a gondolatmenet, azt legjobban mutatja, hogy maguk a komolyabb gazdák mondják, hogy a vasut nekik olyan ellenérték, amelyért érdemes újból körülnyírbálni a legelőket. A gazdák voltak azok, akik az aggodalmaskodó polgármestert megnyugtatták. Bizonyára ők fogják a polgármestert megnyugtítani akkor is, ha birtokaik értékének emelkedése ellenében újabb anyagi áldozatokra akarja majd sekkenteni őket.

Bertrandon de la Brocquiere francia utazó,

aki néhai Zsigmond király idejében Konstantinápolytól utazott Budára, elmondja utleírásában, hogy Szege elhagyása után olyan pusztákra jutott, amelyeken nem látott egyebet, csak vad kinézésű emberek őrizete alatt nagyszarvu marháknak és száguldozó lovaknak ezreit. A Duna—Tisza köze akkoriban még a meg nem alszódott nomád-életnek volt a tanyája. Ezt a nomád-életet költötte meg a civilizáció szétterjedése, a városok fejlődése és a városokat összekötő vasutak kiépülése. A város és a vasut szükségszerűleg a gazdálkodásnak haladottabb, belterjes formáit hozza magával. Először összeszoktunk, azután teljesen megszűnnek a nomádizmusnak a multból visszamaradt színterei. Ezért nem tekinthetjük szinte szimbólikus jelentősége mellett véletlennek, hogy éppen a vasut lesz az, amely felfújja Szege középkori gazdálkodási rendszerének utolsó maradványait. A vasut nivelál és a vasut demokráciát teremt. Megszünteti a multak romantikáját, de megszünteti egyuttal a bizonyos csoportok által élvezett, de senkire sem hasznos nemzeti ajándékokat.

Beterjesztik a házszabálmódosító javaslatot.

Budapest, november 25. A nemzetgyűlés házszabálmódosító bizottsága kedden délután Kerecz Béla elnökletével ülést tartott, amelyen folytatták a házszabályrevíziójavaslat tárgyalását és azt végleg le is tárgyalták. Elhatározta a bizottság icvábbá, hogy a javaslatot már holnap a Ház elé terjeszti és annak letárgyalására kérni fogja a sürgősség kimondását.

Megsemmisítették

Huszár Elemér mandátumát.

Budapest, november 25. A nemzetgyűlés II. bíráló bizottsága ma foglalkozott azzal a petícióval, amelyet Huszár Elemér mandátuma ellen beadtak. A bizottság érvénytelennek

mondta ki az 1922 június 1-én és 2-án megtartott választást, azt megsemmisítette, egyszersmind jelentést tesz a Ház elnökének a kerület képviselőküldési jogának felfüggesztésére. Huszár Elemér Hőszagad községnek ingyen adott tenyészbikát, hogy megválasszák. Szátok községben nagy etelést és itatást rendezett s egyik beszédeben állítólag azt mondta, hogy ha ellenjelöltjét, Mikszáthot választják meg, akkor a katolikusoknak megint katakombákban kell majd bujdosniuk. A bizottság döntése után Huszár Elemér a nemzetgyűlés elnökének bejelentette a mandátumáról való lemondását, amit az elnök a Házban jelentett be. Az ügyről holnap vita lesz a nemzetgyűlésen.

Az angol—egyiptomi konfliktus.

Malta, november 25. Két angol cirkáló Egyiptomba érkezett, a legénység partra szállt. Két másik cirkáló Maltaból lepecsételt parancscsal utnak indult. Valószínű, hogy ezeknek is Egyiptom a rendeltetési helyük. Egyiptom kor-

mánya a Nemzetek Szövetségét Szudán ügyében, amelyet Anglia megszállni akar, beavatkozásra kérte. A szövetség nem avatkozik be, mert Egyiptom nem tagja a szövetségnek.

Részleteiben is elfogadták a fővárosi javaslatot.

A középiskolai tanárképzés. Visszaélések a nagyvárosi választás előkészítésében

Budapest, november 25. Scitovszky Béla elnök a nemzetgyűlés mai ülését valamivel 12 óra előtt nyitotta meg.

Dénes István napirend előtt szóla fel s tiltakozik az ellen, mintha az ő pártja izgatna a földmunkások között. A magyarországi munkáspárt a törvényeket betartja és tiszteletben tartja, elismeri a fennálló társadalmi rendet és a gyűlöletet ki akarja küszöbölni.

Ezután a nagyvárosi kerületben folyó választási agitációval foglalkozik.

Elnök: A nagyvárosi választásról szó sem esett, mikor az engedélyt megadtam a felszólaláshoz.

Dénes István ezután újból a földművesnépet ért támadásokkal foglalkozik és kijelenti, hogy igazalom uralkodik a földművesnép körében, de ennek nem ők az okai, hanem azok az intézkedések, amelyek az izgalmat valójában kiváltják. Kéri a kormányt, tegye lehetővé a földmunkások szervezkedését.

A fővárosi javaslat részletes tárgyalását folytatták ezután.

A hátralevő szakaszokhoz Rothenstein Mór és Wolff Károly szólalnak föl. Rakovszky belügyminiszter válaszul nekik. Elfogadják az előadónak azt a módosítását, hogy a törvény 1925 január 1-én lép életbe.

A részletes tárgyalás ezzel befejeződött s az elnök bejelenti, hogy ezzel az ülések idejének meghosszabbítása megszűnt.

Következik a középiskolai tanárképzésről szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Vasadi Balogh György előadó ismerteti és elfogadásra ajánlja a javaslatot.

Rothenstein Mór: A kultuszminiszter a bizottságban kijelentette, hogy a jó közoktatás alapja: a jó tanárképzés, ennek azonban kevés nyomát látjuk a javaslatban. Revízió alá kell venni az öt év óta történt elbocsátásokat. A legjobb tanerőket elcsapták és most a harmadik garnitúra kerül munkába. Így történhet meg, hogy az egyik középiskolában a szakfelügyelő egy látogatása után beírta az osztálykönyvbe: hogy jelen voltam s a jelen szót két l-lel írta. Mit gondolnak a diákok, ha ezt meglátják. (Zaj a kormánypárton.)

Scitovszky elnök: Nem a kultuszárca költségvetését tárgyaljuk. Kéri a szónokot, hogy közeledjék a tárgyhoz.

Rothenstein Mór a javaslatot nem fogadja el.

Várnai Dániel kifogásolja, hogy a kultuszminiszter csak kötött marsrutával engedi az egyetemre és a tanárképzőbe a diákokat. A tanárképzőbe járást nem lehet kötelezővé tenni. Különösen helyteleníti a 17. szakaszt, amely súlyos akadályokat gördít a külföldi diplomák nosztrifikálása elé. Ezt a szakaszt joggal lehetne Csilléri-szakasznak nevezni, mert Csilléri volt az, aki annak idején erősen agitált a külföldi diplomák nosztrifikálása ellen. Helyesli, hogy a kultuszkormány végre sza-